

VERSLAG

Vergadering van het Centraal College van Deskundigen Archeologie

Datum : Maandag 12 september 2011
Plaats : Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort
Tijd : **13.30 – 17.00 uur**
Kenmerk : SIKB-CCvD Archeo_N_11_49592

Aanwezig	Werkt bij	Afgevaardigd door / rol
Dhr. P. Rouing	Gemeente Bodegraven-Reeuwijk	VNG
Dhr. J. van den Bosch (JvdB)	SOB Research	NVAO
Drs. J. de Boer (JdB)	Waternet	Unie v. Waterschappen
Drs. J. Deebe (JD)	RCE	Rijk
Drs K. Esser (KE)	Archeoplan	VOiA
Drs. S. Boogert (SB)	Erfgoedinspectie	Rijk
Drs. A. Mars (AM)	Provincie Drenthe	IPO/IWC
Drs. M. Verbruggen (MV)	RAAP Archeologisch Advies	VOiA
Drs. C. Cohen-Stuart (CS)		NVvA
Drs. N. Arts	Gemeente Eindhoven	CGA
Prof. H. Fokkens (HF)	Universiteit Leiden	Archon
Dr. E.F. Gehasse (EG)	RWS/DVS	RWS
Dhr. J. Klepper (HK)		Voorzitter
Drs. E.N. Wieringa (EW)	SIKB	Secretaris
Mr. drs. W. de Koning (WdK)	SIKB	Programmadirecteur
Afwezig		
Drs. S. van der A (SA)	Prorail	NVvA
Prof. N. Roymans (NR)	Vrije Universiteit	Archon
Mevr. P. Schillemans	KIWA	VOC
Dhr. M. van Gelderen	Bouwfonds	NEPROM
Dhr. J. Hendriks (JH)	ADC Archeoprojecten	NVAO
Gasten		
Dr. P. Verhagen (VU)	agp 3	
Dr. E. Rensink (RCE)	agp 3	
Dr. Masai Kato (UvA)	hele vergadering	
Martine de Rooy (UvA)	hele vergadering	

Verslag

E. Wieringa

1 13.30 Opening, vaststellen van de agenda

H. Klepper

De VZ opent de vergadering en noemt de afwezigen. Er zijn twee gasten die de vergadering in zijn geheel bijwonen. Beide dames doen onderzoek naar genealogie, archeologie en hun bijdrage aan identiteitsconstructies.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld. Wel wordt aangegeven dat de follow up op het onderwerp geofysisch ontbreekt. SIKB geeft aan dit voor de volgende bijeenkomst te agenderen. SIKB geeft aan hiervoor meer tijd nodig te hebben.

2 13.40 – 14.15 Prj 144 Harmoniseren eisen Deponeren

- *Vaststellen van wijzigingen pakbon OS17 (bijlagen divers)*
- *Vaststellen definitief voorstel protocol 0102 (bijlagen divers)*
- *Ter kennisname: tijdschema (bijlage)*
- *Bespreken voorstel beheer en kosten uitwisselformaat 0102 (bijlage)*

WdK licht toe waar het vervolg op het project nu staat. Vandaag liggen de digitale aspecten en het beheer ter besluitvorming voor. Er is meer discussie geweest met makers en betrokkenen en op punten zijn verbeteringen toegevoegd. Tevens is er voor een andere opzet voor Protocol 0102 gekozen. Het is nu meer opgezet als een 'spinstructuur', waardoor de verschillende onderdelen makkelijker gelinkt kunnen worden. E.e.a. is uitgeschreven in een UML (modelbeschrijving). Er is een lijst met aanpassingen, Pakbon deel A, de codelijsten zijn verder aangepast en verbeterd. Zijn archeologisch gezien ondergeschikte wijzigingen. Bij koppeling bleken aanpassingen nodig. In het begin worden veel vragen verwacht. Periodiek overleg is voorzien, evenals overleg met eindgebruikers. Eindresultaat moet een open standaard zijn, zoveel mogelijk transparant dus.

Reacties CCvD leden:

VOIA: codelijsten zijn op punten onduidelijk. Bijv. documenttype. WdK geeft aan dat dit nog eens bekeken zal worden. Tevens vraagt de VOIA wie centrale aanspreekpunt is? WdK geeft aan dat dit duidelijk zal zijn als het voorstel over beheer wordt aangenomen. CCvD is dan *de facto* het centrale punt. Bij archeologische en database technische vragen is er één aanspreekpunt bij SIKB: Roeland Heuff. Hij koppelt terug met (inhoudelijk)deskundigen waar nodig, dan wel komt het antwoord direct van deze deskundigen.

NVAO: beheer ABR bij CCvD-SIKB? Nee, beheer daarvan ligt bij de RCE. Maar geeft WdK aan het is belangrijk wijzigingen wel in te pluggen bij de RCE. Enig verschil op termijn kan dus wel ontstaan. Huidige lijsten proberen we wel als uitgangspunt te nemen.

VOIA: wat is de invoeringsdatum van het project? Met terugwerkende kracht? WdK geeft aan dat de startdatum voor projecten altijd vanaf de invoeringsdatum geldt, in dit geval wil dat zeggen voor AMZ-projecten die starten na 1/10/2011. Hoe zit het eigenlijk met gemeentes die niet meedoen? Hoe daar mee om te gaan? M.n. gemeentes met een eigen traditie. Voor bedrijven betekent het een verbetering om inhoudelijk en efficiënter kunnen werken. WdK geeft aan dat we het niet kunnen en niet willen afdwingen. Impuls gaat ook uit van alle provincies die besloten hebben collectief mee te doen, daar kan de grootste slag geslagen worden.

Draaiend systeem komt ook pas tot stand als aantal partijen de eerste stap zet. Voor anderen wordt het daarmee in feite onaanvaardbaar om niet mee te doen. Dit werkt alleen als het overgrote deel meedoet. Bij bodem wilde uiteindelijk niemand meer zonder. Er is geen garantie en bij gemeentes zal het het langzaamst gaan. Vraag: mag vergunninghouder bij weigerende gemeente besluiten niet of de pakbon te werken bij die gemeente? WdK het maakt voor de prestatie vergunninghouder niet uit ook m.b.t. efficiency bijv. invoer in Archis, e-depot. Bij depots is er geen sprake van een acceptatieverplichting.

Kan minister afdwingen via AMVB? Ja, kan volgens WdK als we met elkaar kwaliteit vastgesteld hebben? Gemeentes hebben ook tijd nodig. We moeten wel reëel willen zijn.

NVAO: verplichting wenselijk pas vanaf functionerend uitwisselingsprotocol en helpdesk vanaf hoeveelheid benodigd gebruik en de wens tot een overzicht van

gebruikers/niet gebruikers. WdK in reactie hierop: lijst is nuttig, maar heeft even tijd nodig. Helpdesk bijdrage: vorige keer is toegelicht dat het niet zo zinvol is omdat bruto bedrag niet heel groot is. Per vraag regelen is de meest effectieve manier om mensen af te schrikken. Werkt contraproductief volgens WdK.

IPO: Invoer ook bij het CGA neerleggen. Nico Arts geeft aan dat dit begin november op de CGA agenda staat. WdK communicatie is erg belangrijk, dit najaar wil SIKB dat nogmaals doen.

Archon: wat gebeurt er als mensen het op een andere manier willen? Tevoren duidelijk maken dat er geen acceptatieverplichting is. WdK: dit wordt verduidelijkt in communicatieboodschap. Zorg is juist het stellen van aanvullende eisen en dat is in feite *not done*.

- *Vaststellen projectplan prj 182 Eisen aan het conserveren van kwetsbaar vondstmateriaal (follow up prj 144) (bijlage 2)*

SIKB/EW licht kader en doel van het project toe.

NVAO: mist vergunninghouders. SIKB geeft aan dat het vooral wel experts moeten zijn. Vanuit de bedrijven is ADC al vertegenwoordigd.

IPO: Alexandra belangrijk dat er ook richtlijnen voor contractering en aanbesteding opgenomen worden. Liever niet als vrijblijvend aspect opnemen. Conserveren moet echt beter begroot worden. VOiA: als je dit niet opneemt in het PvE komt er niets van terecht. Aantallen moeten gefundeerd begroot kunnen worden. Dit maakt ook de concurrentie eerlijker.

IPO: zijn er voor dit project nog andere financiers? WdK geeft aan dat de vraag loopt via subsidiebijdrage van VOiA, NVAO en ook het CGA. Zit nog en slag tussen. Zo moet daar feitelijk aan bijgedragen worden. VOiA wil graag begroting. WdK memoreert jaarprogramma en projectbijdrage namens de provincie. Zo dragen veel partijen toch bij.

De vergadering besluit met het volgende

Besloten wordt dat het gebruik van de Pakbon vanaf 1 oktober verplicht is voor vergunninghouders voor projecten die vanaf die datum starten. Ook worden de wijzigingen op de pakbon OS17 vastgesteld samen met het protocol 0102. Het CCvD stemt in met het voorstel voor het beheer van het uitwisselformaat.

Het CCvD stemt in met het Projectplan prj 182 Eisen aan het conserveren van kwetsbaar vondstmateriaal met de opmerking dat richtlijnen voor contractering en aanbesteding i.r.t. conserveren een prominente rol innemen.

3 14.15 – 15.00 Prj 157 Integrale benadering vooronderzoek: deelstudie IV Prospectiekenmerken Steentijdvindplaatsen

- *Toelichting op het kader en uitgangspunten bij deze studie E. Rensink, RCE (5 min)*
- *Toelichting op de studie en de uitkomsten P. Verhagen, CLUE-VU (10 min)*
- *Gevraagd CCvD: Vaststellen van het rapport. Vrijgeven van het rapport als kennisdocument aan het veld. Uitkomsten meenemen bij laatste project onderdeel: de synthese.*

Eelco Rensink licht dit deelproject toe. Uitgangspunt is te komen tot een integrale

leidraad vooronderzoek. Deelprojecten zijn in uitvoering. Op punten betreft dit een moeilijke opgave, er zijn dan ook nog de nodige knelpunten. Positief is dat de uitkomsten leiden tot nieuwe inzichten voor het bereiken van die grotere ambitie.

Philip Verhagen presenteert de belangrijkste uitkomsten. De huidige leidraad booronderzoek is te optimistisch opgezet als het gaat om prospectiegroepen van steentijdvindplaatsen. Voor een betere opsporingsmethode kan op basis van het nu gedane onderzoek geconcludeerd worden dat een intensievere strategie (1 mm zeef ipv van 3mm zeef) en een betere gespecificeerde verwachting noodzakelijk zijn om de opsporingskans te verhogen. Vraag is dan ook of het daarom wenselijk is om in/via de KNA/PvE intensievere strategieën op te nemen?

VOIA: hulde aan de auteurs. Aanbevelingen 1 op 1 overnemen. Zeven *an sich* geen probleem, maar monsters nemen dan wel toe. Naar verwijzen in de KNA.

NVAO: ook andere methoden brengen dergelijke vindplaatsen aan het licht. Is het niet zo dat je bij een heel dicht boorgrid net zo goed proefsleuven kunt gaan trekken?

CGA: In Vlaanderen is er ook geboord bij vindplaats de Vlaamsche Kempen. Eelco Rensink geef aan dat er een verwijzing naar komt in de definitieve versie van het rapport.

RWS: kosten gaan omhoog bij intensiveren. Daarom moet het wel goed onderbouwd kunnen worden.

Archon: dit vraagt wel veel van interpretatie vermogen van de archeoloog. Dit pleit juist voor een grotere maaswijdte en juist daarom niet 1 mm als standaard bij zeven. Philip Verhagen: kan je dan nog goed interpreteren? Dit pleit voor een variant tussen leidraad proefsleuvenonderzoek en booronderzoek. Leidraad kan alleen aangeven wat de kans op succes is. Eelco Rensink geeft aan dat er ook meer aandacht voor de gespecificeerde verwachting voor steentijdvindplaatsen zou moeten komen. Dit wordt nog als aanbeveling in het rapport opgenomen.

CGA: hebben we die kennis wel om dat goed te kunnen voorspellen?

NEPROM: Geen bezwaar met het vaststellen van het rapport. Er is wel van alles voor te stellen bij de discussie op pagina 58. Er is obv deze studie geen enkele garantie te geven dat je met een boorraster 4 x 5 m of proefsleuven geen steentijdvindplaatsen meer mist. Gemis in deze discussie is statistiek, waarbij er vervolgens sprake zou moeten zijn van een zekere balans in de kosten van archeologisch onderzoek tov de maatschappelijke baten. Neprom kan zich voorstellen dat dit document een rol gaat spelen als via regulier onderzoek of toevalsvondsten is vastgesteld dat er sprake is van een steentijdvindplaats

De vergadering besluit met het volgende

Met verwerking van een aantal reacties wordt het rapport goedgekeurd en kan het in aanloop naar de synthese van dit project voor gebruik worden vrijgegeven. Relevante passages in de KNA leidraad booronderzoek (tabel) zal worden aangepast

4 15.00 - 15.15 Leidraad Archeozoologie

- *Bespreken ingekomen reacties en aangepaste tekstdelen (bijlagen 4a en 4b)*
- *Gevraagd CCvD: instemmen met de aangepaste versie en als KNA leidraad vrijgeven voor praktijkgebruik.*

De vergadering besluit met het volgende

De ingekomen reacties worden verwerkt en werden door het CCvD als zinvol aangemerkt. De Leidraad wordt met verwerking van deze reacties vastgesteld en vrijgegeven als nieuwe KNA Leidraad.

5 15.15 - 16.00 Praktijkpunten toepassing, toezicht KNA en vergunningverlening

- *Brief J. Van Oijen m.b.t. archeologie en ethiek (bijlage 5a)*

ARCHON: ondertekenen van gedragscode is neergelegd bij de NVvA. Is dus een kwestie voor de beroepsvereniging. Mag ook overigens ook de Britse zijn.

NVvA: NVvA is bezig om de ethische code te herzien. Daarom wordt hiervoor ook een sessie op de Reuwendagen georganiseerd in dit teken. Vraag is altijd als eerste of de klacht een lid van de vereniging betreft. Er is bij de leden geen controle op wie de ethische code ondertekent heeft. De NVvA beraad zich momenteel op dit punt.

NVAO: er is in Nederland vrijheid van vereniging. De code zou daarom losgekoppeld moeten worden van het lidmaatschap van de vereniging, anders kun je niet handhaven.

VOIA: wat is de kern van het probleem?. Waar zit nu de angel in de brief? Dat blijft vaag en dan is het moeilijk om er echt iets van te vinden. Vraag is ook of de ethische code in de KNA moet blijven staan? Marten Verbruggen noemt het boek van Rob van Es over beroepscode en ethiek, blijkt lastig te coderen te zijn. Misschien hem eens uitnodigen in het CCvD, want het blijft een moeilijk thema.

IPO: vindt het wel een belangrijk thema. Wat bijv. te doen met een archeoloog die in zijn vrije tijd op AMK terreinen afpiept?

UvW: bij verplegend personeel is er een beroepsregister, daar werkt dat wel.

WdK: duidelijk is dat de NVvA zich op dit terrein aangesproken voelt en wel degelijk werkt aan de code. Vraag moet ook gesteld worden of het ondertekenen van een ethische code eigenlijk wel thuishoort in KNA? Enige dat echt werkt is de toepassing van strafrecht bij overtreding van ethiek. Is het enige dat ook echt helpt. Voor het overige gaat het toch om moraal, normen en waarden.

De vergadering besluit met het volgende:

Het CCvD wil dit wel laten terugkomen in een vergadering, maar kan geen inhoudelijke reactie geven nav de binnengekomen brief. Afgesproken wordt in 2012 een deel van de vergadering specifiek hieraan gaan wijden. De voorjaarsvergadering bijv. met een specialist op het gebied van ethiek die daar iets wijs over kan zeggen.

- *Rapport EGI Kwaliteit een zorg? (bijlage 5b)*
 - *Toelichting door S. Boogert*
 - *Op hoofdlijnen conclusies bespreken. Bredere bijeenkomst over de kwaliteit samen met de uitkomsten van de Evaluatie van Malta t.b.v. koersbepaling CCvD agenderen voor 12 december (eindejaarsvergadering).*
 - *De vergadering besluit met het volgende*

Namens EGI geeft Susanne Boogert toelichting op het zojuist verschenen rapport 'Kwaliteit een zorg?' EGI geeft aan dat onderzoek in het veld inhoudelijk behoorlijk aan de maat is waar het gaat om ambachtelijk inhoudelijke aspecten zoals kennis over de inhoud van het PvE, de strategie. Echter, goede naleving van de KNA stappen, juiste

inzet van actoren en vastleggen van controle en bewust zijn daarvan is bedroevend. Medewerkers zien dat vaak als bureaucratie, men is zich niet bewust waarvoor controles en inzet actoren bedoeld zijn. Hier ontbreekt kennelijk een goed werkend kwaliteitszorgsysteem bij het bedrijf cq de organisatie. Waar ben je dan als beroepsgroep mee bezig zou je je moeten afvragen? Waar regel je het dan voor? EGI wil die discussie graag aangaan. Vertaalslag van kwaliteitsbewustzijn is nu aan de orde.

CGA: raakt ook onderwerp ethiek en is een duidelijke roep om aandacht. Het feit dat we hier nu wat uitgebreider over spreken is al een duidelijk signaal.

VOIA: ook graag aandacht voor bestaande interpretatieverschillen over wat er gecontroleerd moet worden. Inkrassen van sporen bijv? Hoe zit het met controle op uitvoering en wie voert uit? De Senior controleert de aanlegdiepte van het vlak en de uitgevoerde actie. Kern daarvan ligt wellicht wel ergens anders. Is er bijvoorbeeld een verschil tussen private en publieke partijen geconstateerd? In het rapport komen verschrijvingen voor t.a.v. bedrijf en organisatie. Indruk is dat de kwaliteit aan de maat is op ambachtelijk aspecten, maar dat de kwaliteitsborging hapert. Is er wel een oorzakelijk verband tussen de kwaliteit van het werk en de kwaliteit en naleving van de kwaliteitsborging. Mogelijk is er geen relatie tussen kwaliteit van het werk en de kwaliteitsnaleving van het systeem. Daar moeten we iets mee. Beroepsbeoefenaar kennelijk goed, systeem broos. Dat is vreemd. Kennelijk weinig aandacht voor kwaliteits-borgings-systeem. Hoe komt dat en hoe kunnen we het beter doen?

Archon: Er is ook een aanbeveling voor het onderwijs. Want waar ligt het probleem? Kennis van procedures? Overbrengen juist dat waarvoor je het doet, het belang daarvan. WdK: waarom zit niet in curriculum? HF: Jawel, maar niet hoe ze dat moeten doen, wel het waarom. SB: uitleg over het principe van de KNA zou wel goed zijn, zonder te specifiek te willen zijn. Gaat om de principes van kwaliteitszorg.

CGA: men kan ook doorslaan bij het gebruik van de KNA.

EGI: nav vraag VOIA controle uitgevoerd niet perse het spoor, gaat om *over all* controle. Interpretatieverschil lijkt niet zo groot te zijn. Digitalisering van controles heeft een enorm voordeel, maar vergt een ander soort controle. Dit wordt juist aanbevolen in het rapport. MV geeft aan dat we inderdaad een beetje achterlopen goed om daar aandacht aan te besteden: hoe doe je dat goed? Aantal zaken moeten we aanpakken in de KNA: kwestie van controles (proces of output) en het digitale aspect. Zijn concrete punten voor de KNA.

EGI: kwaliteit van de medewerker is dus erg belangrijk, maar kwaliteit zal niet afhankelijk moeten zijn van die ene persoon. De vergunning wordt immers verleend aan de organisatie en die zou dan ook als som der delen de kwaliteit moeten borgen.

WdK: actor en leidinggevende zorgen kennelijk voor werkelijke kwaliteit. Maar is de output, de rapportage niet bekeken?

NEPROM: kan zich helaas niet in de discussie mengen. Stelling is dat een certificering obv vrijwilligheid niet werkt, maar dat geeft wel de mogelijkheid aan de beroepsgroep om er aan te wennen en de certificering te verzorgen. Na een periode van ca. 2 jaar vrijwilligheid zou je wel moeten overstappen naar een verplichting (of zoveel eerder als de beroepsgroep er klaar voor is). Certificering is een aangelegenheid van juist deze beroepsgroep zelf. Opdrachtgevers moeten op hun producten kunnen vertrouwen.

NVAO: certificeren is dubbelop. Procesborging en productborging wordt ook bij de opdrachtgevers getoetst.

RWS: inhoud en proces scheiden. Moeten niet de stappen nog eens bekeken worden? Draagvlak niet zo groot, dus daar nog weer eens kritisch naar kijken.

De vergadering besluit met het volgende

In de decembervergadering komt dit aspect uitvoeriger aan de orde. De voorzitter vraagt om voorafgaand een notitie waar wij als CCvD aan zet zijn. A4-tje maken als aanzet discussie. Hoe kunnen we de verschillende aspecten kunnen concretiseren.

Actie: MV, KE en SB melden zich aan voor danktank. EW/SIKB maakt afspraak.

6 16.00 – 16.15 Evaluatie van Malta

- *Toelichting op de laatste ontwikkelingen (H. Klepper)*

Hans Klepper meldt dat de 100 % versie nu gedrukt wordt, maar dat deze nog niet openbaar is. A.s. donderdag vergadert de begeleidingscommissie voor de laatste keer. DCE maakt nu eigen voorstel op basis van de rapporten, in feite is dit een oplegnotitie. Medio oktober gaat het rapport met de notitie naar Stas en Tweede Kamer. Verwachting is dat het nog voor het einde van dit jaar in de TK besproken wordt.

7 16.15 – 16.45 Mededelingen en verslag 30 mei 2011

- *Bijlage ter goedkeuring: Verslag 30 mei 2011 (bijlage 7a)*

NVAO: Naar aanleiding van punt 4 pag 7 Verslag vraagt de NVAO of dit besluit niet ook aan de RCE/Staatssecretaris ter goedkeuring worden voorgelegd? Het mandaat (brief van de RCE d.d. 26 juni 2009) verloopt namelijk op 31 december 2011.

Actie: SIKB stuurt een brief naar de RCE met het verzoek tot verlenging voor personen die voldoen aan het besluit en aantoonbaar staan ingeschreven aan een universiteit of hogeschool.

HF: Meldt dat 3 EVC kandidaten recent zijn afgestudeerd. Totaal zijn het er daarmee 7/8.

Nav verslag: Veldfotografie komt in 2012 terug

Actie: SIKB

- *Ter vaststelling: memo RCE interpretatie rapportage (bijlage 7b)*

Het CCvD gaat akkoord met de interpretatie.

- *Ter info: brief Stas. aan CCvD (bijlage 7c)*

NVAO: dit is een bedroevende reactie, want geeft geen antwoord op de vraag.

Brief wordt verder door het CCvD voor kennisgeving aangenomen.

- *Ter info: brief Minister inzake planschade (bijlage 7d)*

WdK: prettig dat het zo ver is gekomen. Toch opgepoetst en in beweging geweest. Is lastig, zeker bij vastgeroest onderwerp als dit.

NVAO: er is een pragmatische oplossing gekozen voor het probleem, wel nog dwarsliggende partijen (LTO).

NVvA: noemt casus Leerdam, bewijslast naar gemeente.

Mededelingen:

RCE/JD: de kwaliteit van specialistisch onderzoek is door de RCE onderzocht. Het rapport is dit najaar gereed. Kan mogelijk interessant zijn voor de december vergadering.

8 16.45 - 17.00 Rondvraag en afsluiting

VOIA/MV: wil bij deze graag de leden uitnodigen voor een bijeenkomst op 17 november bij de RCE ter ere afscheid Tom Bloemers met als hoofdvraag: Malta en Monumentenwet: Hoe staat het met het in situ beleid. RAAP heeft in dit kader o.a. laten uitzoeken hoeveel er aan in situ behoud gedaan is de afgelopen jaren.

